

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

Юрій КИРИЛОВ

28 березня 2025 року

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

з С1 Економіки

для вступу на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» на базі здобутого ступеня вищої освіти «Бакалавр», «Магістр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

ВСТУП

Головним завданням фахового вступного випробування є виявлення у вступників рівня спеціальних знань і практичних навичок з комплексу загальнотеоретичних та фахових навчальних дисциплін.

Для вступників на навчання за освітнім ступенем «Магістр» за спеціальністю 051 Економіка Програма включає чотири дисципліни, які є складовими обов'язкових компонент освітньо-професійної програми «Економіка» – «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Економіка підприємства», «Міжнародна економіка».

Програма за кожною дисципліною складається з анотації, переліку тем, їх змісту та списку рекомендованих літературних джерел.

Програма фахового вступного випробування включає перелік питань до кожної теми з дисциплін, на основі яких формуються тестові завдання, що дає змогу вступнику заздалегідь підготуватися до тестування; критерії оцінювання результатів тестування.

При складанні фахового вступного випробування абітурієнти мають, відповідно до вимог Стандарту вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність: 051 «Економіка», затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 13.11.2018 р. № 1244, продемонструвати достатній рівень знань дисциплін загальної теоретичної та професійної підготовки.

Структура білету. Екзаменаційне завдання складається з 45 тестових завдань, правильне виконання яких дає змогу вступникові взяти участь у конкурсному відборі на спеціальність 051 Економіка для здобуття освітнього ступеня «Магістр» на базі ОКР «Спеціаліст», освітнього ступеня «Бакалавр» та освітнього ступеня «Магістр» з інших спеціальностей. Серед них – 20 закритих тестів з блоку А (одновибіркові тести), 20 відкритих тестів з блоку Б (багатовибіркові тести) та 5 завдань блоку В (практичні завдання)

Порядок проведення фахового вступного іспиту:

1. Тривалість проведення фахового вступного випробування он-лайн – 120 хв.
2. Під час проведення фахового вступного випробування не дозволяється користуватися електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками, періодичними виданнями та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії.
3. Під час фахового вступного випробування слід користуватися ручкою з синіми чорнилами.
4. Оцінювання результатів фахового вступного випробування проводиться за визначеними критеріями.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Мікроекономіка»

Анотація

Метою викладання навчальної дисципліни є формування ринково орієнтованого економічного світогляду, знань і компетентностей щодо закономірностей поведінки економічних суб'єктів та економічних процесів на мікрорівні.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни оволодіння студентами інструментарієм мікроекономічного аналізу і прийняття оптимальних рішень, здійснення економічного вибору з точки зору домогосподарства, фірми, держави в умовах обмеженості ресурсів і альтернативних можливостей їх використання.

Перелік тем

№	Назва теми
1	Предмет і метод мікроекономіки
2	Теорія поведінки споживача
3	Попит і пропозиція, їх взаємодія
4	Теорія еластичності попиту і пропозиції
5	Фірма як суб'єкт ринкових відносин
6	Мікроекономічна модель фірми
7	Витрати і результати виробництва
8	Ринок досконалої конкуренції
9	Монопольний ринок
10	Олігополія
11	Монополістична конкуренція
12	Загальна характеристика факторних ринків. Ринок праці
13	Ринок капіталу. Ринок землі
14	Загальна рівновага конкурентних ринків
15	Функції держави у ринковій економіці

Зміст за темами

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Еволюція мікроекономіки як окремого розділу економічної теорії.

Мікроекономіка – розділ економічної теорії, що досліджує економічні процеси на рівні окремих господарюючих суб'єктів. Багатоаспектність теоретичного аналізу економічних систем. Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору.

Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин.

Предмет курсу, особливості мікросистеми. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. Домогосподарство. Ділова одиниця – фірма. Держава як регулюючий орган.

Методологія мікроекономіки: загальнонаукові методи, граничний аналіз, моделювання (графічне, аналітичне, табличне).

Нормативна і позитивна мікроекономіка. Мета, функції мікроекономіки. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами.

Тема 2. Теорія поведінки споживача

Потреби, види потреб. Благо, економічні блага.

Поняття корисності. Функція залежності між кількістю спожитого продукту та корисністю. Сукупна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності блага (перший закон Госсена).

Вплив на поведінку споживача бюджетних обмежень і цін продукту. Сутність раціональної поведінки споживача та поняття “рівновага споживача”. Другий закон Госсена. Еквімаржинальний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача.

Вибір споживача з ординалістських позицій. Припущення щодо вподобань споживача. Здатність споживача до ранжування альтернатив.

Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій. Криві байдужості (індиферентності) та їх властивості. Окремі випадки конфігурації кривих байдужості. Гранична норма заміщення благ. Вплив динаміки норми заміщення на форму кривої індиферентності. Карта індиферентності. Графічна інтерпретація взаємозаміщення та взаємодоповнення.

Бюджетні обмеження і можливості споживача. Бюджетна лінія. Поняття «нахилу бюджетної лінії». Визначення нахилу бюджетної лінії та вплив на нього динаміки цін на блага. Вплив зміни доходу споживача на розміщення бюджетної лінії та процес споживання. Модель рівноваги споживача. Внутрішня і кутова рівновага. Рівняння рівноваги в ординалістській теорії.

Вплив зміни доходу споживача на його поведінку. Графічний аналіз, побудова лінії «дохід-споживання». Нахил лінії як свідчення ставлення споживача до благ. Поняття «повноцінних» та «неповноцінних» благ. Крива Енгеля. Закони Енгеля.

Реакція споживача на зміну цін товарів. Побудова лінії «ціна-споживання». Лінія індивідуального попиту споживача. Складові зміни загального обсягу попиту: ефект доходу та ефект заміщення. Одно- та різноспрямований вплив ефектів (за Слуцьким, за Хіксом). Парадокс Гіффена.

Утворення «надлишку споживача» в результаті перевищення корисності товарів. Сукупний надлишок споживачів і формування ринкового попиту.

Тема 3. Попит і пропозиція, їх взаємодія

Поняття «попит». Закон попиту та його пояснення базовими положеннями теорії поведінки споживача. Функція попиту. Цінові та нецінові детермінанти

попиту, графічна ілюстрація.

Поняття «пропозиція». Закон пропозиції. Функція пропозиції. Аналіз змін пропозиції та величини пропозиції, графічне пояснення.

Взаємодія попиту та пропозиції. Ринковий механізм встановлення рівноважної ціни та кількості продукту. Рівновага в короткостроковому та довгостроковому періоді. Практичне застосування аналізу рівноваги (встановлення мінімуму заробітної плати, стелі цін, податків, квот).

Тема 4. Теорія еластичності попиту і пропозиції

Еластичність попиту, її визначники. Концепції еластичності попиту (еластичність за ціною даного блага, за доходом, за ціною пов'язаного продукту). Залежність доходу продавця і цінової еластичності попиту.

Еластичність пропозиції, її чинники та види (еластичність за ціною блага, за цінами факторів виробництва).

Практичне значення концепції еластичності.

Тема 5. Фірма як суб'єкт ринкових відносин

Економічна природа фірми. Мета та місія фірми.

Правові сторони організації фірми. Основні типи фірми, зорієнтовані на одержання прибутку.

Класифікація фірм в залежності від форм власності. Переваги та недоліки.

Малий, середній та великий бізнес. Нові форми підприємницької діяльності.

Тема 6. Мікроекономічна модель фірми

Мотивація поведінки фірми. Основні питання, що їх вирішує підприємство: що виробляти? як виробляти? для кого виробляти? Часові періоди у функціонуванні підприємства. Поняття оптимального та рівноважного стану підприємства.

Фактори виробництва, їх групування. Поняття та параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукт.

Виробнича функція з одним змінним фактором та її графічне відображення. Правило спадної продуктивності змінного фактору виробництва. Умови розширення та згортання виробництва.

Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Карта ізоквант. Взаємозамінюваність факторів виробництва. Гранична норма технологічного заміщення. Еластичність заміщення.

Збільшення випуску за рахунок пропорційного нарощування обсягів ресурсів. Незмінна, спадна та зростаюча віддача від масштабу. Еластичність масштабу та її взаємозв'язок з еластичністю виробництва.

Визначення оптимальної комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат та максимізації випуску. Ізокоста. Карта ізокост. Поєднання графіку однакового продукту (ізокванти) та однакових витрат (ізокости). Рівновага виробника: графічний, алгебраїчний та економічний підхід. Розширення виробництва у коротко- та довгостроковому періоді.

Тема 7. Витрати і результати виробництва

Основні наукові теорії про цілі фірми.

Економічні та бухгалтерські витрати. Поняття альтернативних витрат. Явні та неявні витрати.

Витрати у короткостроковому періоді. Постійні та змінні витрати. Характер зміни витрат у короткостроковому періоді. Закон зростаючих граничних витрат (закон зниження дохідності). Криві короткострокових витрат, зв'язок між кривим загальних, середніх та граничних короткострокових витрат.

Витрати у довгостроковому періоді. Еластичність факторів виробництва у довгостроковому періоді. Загальні, середні та граничні довгострокові витрати. Криві довгострокових витрат. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.

Суть і види прибутку. Бухгалтерський, економічний та нормальний прибуток. Показники рівня прибутковості. Методика обчислення бухгалтерського та економічного прибутку.

Тема 8. Ринок досконалої конкуренції

Ознаки та умови досконалої конкуренції. Кількість фірм, характеристика продукту, умови вступу до галузі та доступність інформації.

Ринковий попит на продукцію за досконалої конкуренції.

Ринкова поведінка фірми за досконалої конкуренції. Визначення оптимального обсягу випуску: два підходи. Пропозиція фірми у короткостроковому періоді. Графічна ілюстрація.

Ринок досконалої конкуренції у довгостроковому періоді. Звуження мотивації діяльності підприємства. Рухомість ринкового попиту й пропозиції. Пропозиція фірми в довгостроковому періоді. Рівновага підприємства, галузі, ринку, механізм її підтримки.

Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 9. Монопольний ринок

Модель «чистої монополії», її ознаки. Поняття «ринкова влада». Характеристики продукту на ринку за чистої монополії. Економічні, правові, адміністративні бар'єри до вступу в галузь. Джерела монополізму. Види монополій.

Визначення ціни та обсягу виробництва монополістом. Крива попиту монополіста. Вплив на поведінку монополіста еластичності попиту. Пропозиція монополіста та її формування. Цінова диференціація та дискримінація. Рівновага фірми-монополіста у довгостроковому періоді. Досягнення та утримання ринкової влади.

Аналіз поведінки реальних монополій. Економічні наслідки монополізації галузі. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Державне регулювання монополії, антимонопольна політика.

Тема 10. Олігополія

Поняття «олігополії». Характеристики олігопольного ринку. Взаємозалежність фірм-олігополістів. Однорідність або диференційованість продукту. Бар'єри для

вступу до галузі. Асиметричність ринкової влади олігополістів.

Моделі олігополії. Олігополістична взаємозалежність і еволюція способу дій учасника ринку. Ринкові лідери та аутсайдери. Модель дуополії Курно та Бертрана як відображення ринкової поведінки початківця. Моделювання поведінки олігополістів за функціями їх реакції на ринкові зміни. Стратегія постійного співвідношення цін. Теорія ігор в моделюванні олігополії.

Цінові війни. Таємні змови, мовчазні згоди та легальні угоди. Картелі. Нецінова конкуренція.

Оцінка олігополістичного ринку. Ефективність олігополії у порівнянні з іншими ринковими структурами. Економічні наслідки олігополії. Можливості державного регулювання олігополії.

Тема 11. Монополістична конкуренція

Ознаки і поширення монополістичної конкуренції. Умови вступу до галузі. Нецінова конкуренція. Спосіб дій монополістичного конкурента.

Еластичність попиту за монополістичної конкуренції. Визначення оптимального обсягу виробництва та ціни. Умова досягнення та підтримання беззбитковості в довгостроковому періоді.

Суть та передумови нецінової конкуренції. Поглиблення диференціації продукту: позитивні та негативні наслідки. Вплив рекламної діяльності на обсяг виторгу та продаж.

Тема 12. Загальна характеристика факторних ринків. Ринок праці

Ринки факторів виробництва: структура та економічні функції. Попит на продукт та попит на фактори виробництва. Граничний продукт виробничого ресурсу.

Виробнича функція, витрати виробництва та попит на фактори виробництва. Вплив різновиду структури ринку продукту на похідний попит.

Похідний попит за досконалої конкуренції на ринку продукту. Індивідуальний та галузевий попит на фактори виробництва. Зміни величини попиту та зміни попиту. Еластичність попиту.

Монопольний похідний попит. Функція монопольного похідного попиту.

Структура ринків факторів виробництва та досягнення рівноваги. Конкурентні ринки факторів виробництва. Моносонічна та монопольна влада на ринках ресурсів.

Порівняння граничного виторгу та граничних витрат при залученні одного фактору виробництва. Вартісний граничний продукт та ціна фактора.

Праця як фактор виробництва. Мобільність праці. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Граничний дохід виробника від найму праці. Обґрунтування рішення про найм. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю.

Еластичність пропозиції праці для галузей з різною динамікою витрат на виробництво. Рішення працівника щодо праці та відпочинку: інструментарій ординалістської теорії. Ринкова пропозиція праці. Диференціація заробітної плати.

Рівновага на ринку праці.

Попит монополії на працю та монопольна рівновага. Прийняття рішення про найм на моносонічному ринку.

Контроль профспілок над пропозицією праці, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. Двостороння монополія та визначення рівня заробітної плати. Дискримінація на ринку праці.

Тема 13. Ринок капіталу. Ринок землі

Види ринків капіталу. Капітал як ресурс тривалого використання. Форми капіталу. Валові і чисті інвестиції. Рух капіталу та капітальні фонди. Норма прибутку.

Поняття вибору у часі. Споживання та інвестиції. Уподобання у часі. Більша привабливість споживання теперішніх благ. Побудова бюджетного обмеження для випадку вибору обсягів споживання між теперішнім та майбутнім періодами. Оптимальний вибір.

Поняття дисконтованої величини. Види процентних ставок. Реальна та номінальна процентні ставки. Рівень дохідності, прибуток на капітал. Показники теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень.

Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Особливості землі як фактору виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

Тема 14. Загальна рівновага конкурентних ринків

Часткова та загальна рівновага. Етапи аналізу загальної рівноваги. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса.

Необхідність і вигоди ринкового обміну. Поняття граничних норм заміщення для пар товарів, що обмінюються. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів. Парето-ефективний розподіл. Крива можливостей споживачів. Загальна рівновага за Парето.

Розподіл виробничих ресурсів. Діаграма Еджворта. Крива виробничих контрактів. Рівновага виробника на конкурентному ринку факторів виробництва. Крива виробничих можливостей та ефективність випуску. Парето-оптимальний розподіл ресурсів. Ефективність на конкурентних ринках товарів.

Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків. Причини обмеженості ринкового регулювання. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика у галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту.

Тема 15. Функції держави у ринковій економіці

Роль держави в ринковій економіці: причини втручання в економічні процеси. Функції держави.

Поняття громадських благ. Властивості громадських благ. Попит на

громадські блага та їх ефективний обсяг. Забезпечення громадськими благами: можливості ринку та держави.

Основи теорії суспільного вибору.

Поняття про зовнішні ефекти. Суспільні та приватні вигоди (витрати). Шляхи коригування неспроможності ринку: податки та субсидії. Теорема Коуза. Зовнішні ефекти та права власності.

Список рекомендованої літератури

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник: У 2 кн. Кн. 2: Мікроекономіка / [С. Панчишин та ін.] ; за ред. С. Панчишина, П. Островерха. Київ, 2014. 390 с.
2. Базилінська О.Я., Мініна О.В. Мікроекономіка. Навчальний посібник для ВНЗ. Київ, 2016. 349 с.
3. Базилевич В.Д. Мікроекономіка. Практикум / [В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич]; за ред. В.Д. Базилевича. Київ, 2012. 491 с.
4. Гронтковська Г.Е., Косік А.Ф. Мікроекономіка: Навч. пос. 2-ге видання, перероблене та доповнене. Київ, 2008. 438 с.
5. Гронтковська Г.Е., Косік А.Ф. Мікроекономіка. Практикум. Київ, 2011. 400 с.
6. Економічна теорія. Мікроекономіка. Підручник / [В. М. Тарасевич та ін.]; за ред. В.М. Тарасевича. Київ, 2012. 134 с.
7. Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків, 2022. 305 с.
8. Мікроекономіка. Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. Київ, 2008. 677 с.
9. Поплавська Ж.В., Криса О.Й. Мікроекономіка: Теорія і практика управлінської економіки. Навчальний посібник. Київ, 2016. 230 с.
10. Curtis D., Irvine I. Principles of Microeconomics. 2020. https://laecon1.lyryx.com/textbooks/CURTIS_PRIN_MIC_1/marketing/CI-Principles-of-Microeconomics-2020A.pdf
11. Mankiw, N. Gregory. Principles of Microeconomics. 5th Edition. <https://www.twirpx.com/file/536416/>
12. Varian, Hal R. Intermediate Microeconomics. A Modern Approach. Eighth Edition https://fac.ksu.edu.sa/sites/default/files/microeco-_varian.pdf

Інформаційні ресурси

1. Сайт Антимонопольного комітету України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua> – Назва з титул. екрану.
2. Сайт Верховної Ради України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua> – Назва з титул. екрану.
3. Сайт Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dknii.gov.ua> – Назва з титул. екрану.
4. Сайт Державної служби інтелектуальної власності України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sips.gov.ua> – Назва з титул. екрану.
5. Сайт Державної служби статистики України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> – Назва з титул. екрану.

6. Сайт «Інвест-газети» / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.investgazeta.net> – Назва з титул. екрану.

7. Сайт Міжнародного валютного фонду / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.imf.org> – Назва з титул. екрану.

8. Сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua> – Назва з титул. екрану.

9. Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.me.gov.ua – Назва з титул. екрану.

10. Сайт Міністерства освіти і науки України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua> – Назва з титул. екрану.

11. Сайт Міністерства соціальної політики України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index> – Назва з титул. екрану.

12. Сайт Національного банку України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua> – Назва з титул. екрану.

13. Сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua> – Назва з титул. екрану.

14. Сайт Світового банку / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.worldbank.org> – Назва з титул. екрану.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА»

Дисципліна «Макроекономіка» вивчає ключові положення базових макроекономічних теорій, ринкових механізмів та механізмів макроекономічної політики щодо регулювання економіки; методи вимірювання та динаміки обсягів національного виробництва.

Мета дисципліни - формування системи знань з теоретичної макроекономіки, які відображають сукупні результати економічної діяльності країни та теоретичний інструментарій ринкового і державного регулювання національної економіки.

Завдання вивчення навчальної дисципліни полягають у висвітленні ролі макроекономічної науки у суспільстві, формуванні у здобувачів розуміння її понятійного апарату, знань про основні індикатори макроекономічного розвитку та моделі макроекономічних залежностей, про умови формування та наслідки порушення макроекономічної рівноваги, про методи та інструменти ринкового та державного механізмів регулювання економіки.

Перелік тем дисципліни «Макроекономіка»

№ п/п	Назва теми
1.	Макроекономіка як наука.
2.	Макроекономічні показники в системі національних рахунків.
3.	Ринок праці.

4.	Товарний ринок.
5.	Грошовий ринок
6.	Інфляційний механізм.
7.	Споживання, інвестиції та ВВП
8.	Сукупні витрати і ВВП.
9.	Економічна динаміка.
10.	Держава в системі макроекономічного регулювання.
11.	Бюджетно-податкова політика в макроекономічному регулюванні.
12.	Державний бюджет, державний борг та управління ними в системі макроекономічного регулювання.
13.	Монетарна політика.
14.	Модель IS-LM як теорія сукупного попиту у закритій економіці.
15.	Механізм зовнішньоекономічної діяльності.
16.	Зовнішня торговельна діяльність і макрополітика у відкритій економіці

Зміст за темами

Тема 1. Макроекономіка як наука.

Місце макроекономіки в системі економічних наук. Суперечність між суспільними потребами і економічними ресурсами — головна проблема макроекономіки. Зростання ефективності економіки як головне завдання макроекономіки.

Об'єкт та предмет макроекономіки. Економічна система як об'єкт макроекономіки. Суб'єкти змішаної економіки. Механізм функціонування економіки як предмет макроекономіки. Позитивна та нормативна функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика.

Методи макроекономіки. Припущення, екзогенні та ендегенні змінні макроекономічних моделей. Запаси і потоки як два види кількісних змінних.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.

Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва. Методологічні принципи побудови системи національних рахунків. Основні категорії системи національних рахунків: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки.

Основні макроекономічні показники. Валовий випуск та валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Валовий національний дохід та валовий національний дохід наявний. Особистий та після податковий дохід. Макроекономічні показники на чистій основі.

Номинальний та реальний ВВП. Темп росту та темп приросту реального ВВП. Індекси цін. Інфлювання та дефлювання ВВП.

Тема 3. Ринок праці.

Ринок праці та механізм його функціонування. Попит, пропозиція і ціна на ринку праці. Класична теорія ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці. Теорія гнучкого ринку праці.

Зайнятість та безробіття. Неповна зайнятість та рівень безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Повна зайнятість, природне безробіття та потенційний ВВП. Закон Оукена та втрати економіки від циклічного безробіття.

Державна політика зайнятості населення. Стимулювальна політика як метод зменшення безробіття та її інфляційні наслідки. Крива Філіпса. Державні програми сприяння зайнятості.

Економічна нерівність та політика соціального захисту населення. Крива Лоренця. Бідність та прожитковий мінімум. Державна система соціального захисту населення: соціальні гарантії, соціальна допомога, соціальне страхування.

Тема 4. Товарний ринок.

Економічний кругообіг в умовах чистого ринку. Структура моделі економічного кругообігу. Взаємодія між домогосподарствами і підприємствами на ринку ресурсів. Взаємодія між домогосподарствами і підприємствами на ринку продуктів.

Сукупний попит. Сутність сукупного попиту та його відмінність від однотоварного попиту. Крива сукупного попиту. Цінові фактори сукупного попиту. Нецінові фактори сукупного попиту та їх вплив на його криву.

Сукупна пропозиція. Сутність сукупної пропозиції. Класична модель сукупної пропозиції. Кейнсіанська модель сукупної пропозиції. Короткострокова крива сукупної пропозиції. Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової кривої сукупної пропозиції. Нецінові фактори сукупної пропозиції та їх вплив на її криву.

Сукупний попит - сукупна пропозиція як базова модель економічної рівноваги. Довгострокова та короткострокова рівновага. Збурення сукупного попиту та механізм відновлення рівноваги. Збурення сукупної пропозиції та механізм відновлення рівноваги.

Тема 5. Грошовий ринок

Механізм функціонування грошового ринку. Грошова пропозиція та грошові агрегати. Графік грошової пропозиції. Попит на гроші для угод, попит на гроші як активи та їх графічна інтерпретація. Модель грошового ринку. Порушення та відновлення рівноваги на грошовому ринку.

Банківська система та грошова пропозиція. Основні функції комерційних банків. Банківський механізм розширення грошової пропозиції на основі депозитного мультиплікатора. Грошова пропозиція з урахуванням депозитних та готівкових грошей. Грошовий мультиплікатор і грошова пропозиція.

Тема 6. Інфляційний механізм.

Інфляція та її наслідки. Темп інфляції та його обчислення. Види інфляції. Інфляція попиту та інфляція витрат, передбачувана та непередбачувана інфляція. Стагфляція. Основні соціально-економічні наслідки інфляції.

Тема 7. Споживання, інвестиції та ВВП

Споживання як функція післяподаткового доходу. Середня схильність до споживання та заощадження. Гранична схильність до споживання та заощадження. Автономне споживання та чинники, які на нього впливають.

Роль інвестицій в економіці. Чинники інвестиційного попиту. Відсоткова ставка і чиста прибутковість інвестицій. Крива сукупного попиту на інвестиції. Чинники автономних інвестицій та їх вплив на криву інвестиційного попиту. Мультиплікатор інвестицій. Модель простого мультиплікатора. Мультиплікативна зміна реального ВВП.

Тема 8. Сукупні витрати і ВВП

Сукупні видатки і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «видатки—випуск», Фактичні та заплановані видатки. Модель «кейнсіанський хрест». Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення—ін'єкції». Система вилучень та ін'єкцій в економічному кругообігу. «Заощадження—інвестиції» як спрощена модель економічної рівноваги. Заплановані та незаплановані інвестиції.

Сукупні видатки і потенційний ВВП. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту сукупних видатків. Графічна та математична інтерпретація рецесійного розриву. Інфляційний розрив як наслідок надмірних сукупних видатків. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

Тема 9. Економічна динаміка

Циклічність як форма економічного розвитку. Сутність та структура економічного циклу. Види економічних циклів. Причини циклічних коливань. Індикатори циклічних коливань.

Фактори економічного зростання. Виробнича функція. Внесок окремих факторів у економічне зростання. Залишок Солоу.

Економічне зростання на основі моделі AD-AS і кривої виробничих можливостей. Модель економічного зростання Солоу. «Золоте правило» нагромадження як критерій максимізації рівня споживання. Вплив приросту населення на економічне зростання. Вплив технічного прогресу на економічне зростання. Висновки моделі Солоу.

Тема 10 Держава в системі макроекономічного регулювання

Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки, передумови її виникнення. Основні положення кейнсіанської теорії. Держава в економічному кругообігу. Модель економічного кругообігу в умовах змішаної економіки. Відносини держави з іншими суб'єктами економічного кругообігу. Вплив держави на економічний кругообіг.

Вплив держави на економічну рівновагу. Державні та національні заощадження.

Тема 11 Бюджетно-податкова політика в макроекономічному регулюванні

Фіскальна політика, її сутність, види. Стимулювальна та стримуюча фіскальна політика. Граничний коефіцієнт податків і складний мультиплікатор видатків. Мультиплікатор податків. Мультиплікативний вплив державних закупівель і чистих податків на реальний ВВП. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Автоматична фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори. Стабілізаційний вплив на економіку автоматичної фіскальної політики в умовах падіння та зростання виробництва. Ефект гальмування автоматичної фіскальної політики та необхідність її доповнення дискреційною політикою. Фіскальна політика з урахуванням пропозиції. Наслідки стимулювальної податкової політики для державного бюджету. Крива Лаффера.

Тема 12. Державний бюджет, державний борг та управління ними в системі макроекономічного регулювання

Фіскальна політика та державний бюджет. Вплив фіскальної політики та циклічних коливань на державний бюджет. Фактичне, потенційне та циклічне бюджетне сальдо. Суперечність між стабілізаційною та бюджетною функціями фіскальної політики. Концепції збалансування державного бюджету. Джерела дефіцитного фінансування. Державний борг та ефекти витіснення. Емісійне фінансування бюджетного дефіциту та інфляція.

Тема 13. Монетарна політика.

Грошово-кредитне регулювання економіки. Монетаристська теорія як теоретична база монетарної політики. Кількісне рівняння як концептуальна основа монетаристської теорії. Передатний механізм монетарної політики. Основні методи монетарної політики. Вплив грошей, антиінфляційна функція.

Тема 14. Модель IS-LM

Модель IS-LM як імітація одночасної рівноваги на товарному та грошовому ринках. Обґрунтування кривої IS та її рівняння. Обґрунтування кривої LM та її рівняння. Модель IS-LM як аналітичний засіб макроекономічної політики.

Тема 15. Механізм зовнішньоекономічної діяльності.

Платіжний баланс. Рахунок поточних операцій та його складові. Рахунок капітальних операцій та його зміст. Сутність та роль автономної статті «Помилки та упущення». Резервні активи як регулятивна стаття платіжного балансу. Модель платіжного балансу.

Валютний курс. Форми котирування валютного курсу. Види валютного курсу залежно від режиму його формування. Односторонній та багатосторонній валютний курс. Номінальний та реальний валютний курс. Паритет купівельної спроможності.

Попит і пропозиція як чинники валютного курсу. Зв'язок валютного курсу з платіжним балансом. Валютні системи в розвитку.

Тема 16. Зовнішня торговельна діяльність і макроекономічна політика у відкритій економіці

Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП. Економічна рівновага в умовах відкритої економіки. Чистий експорт як компонент сукупних видатків. Гранична схильність до імпорту та складний мультиплікатор. Вплив чистого експорту на ВВП.

Список рекомендованої літератури

1. Білецька, Л.В., Л Білецький О.В., Савіч В.І. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка) : підручник для ст-тів ВНЗ. К. : Центр учбової літератури, 2017. 664 с.
2. Івашина О.Ф., Олексієнко Р.Ю., Івашина С.Ю. Макроекономіка: навчальний посібник для самостійної роботи і контролю знань. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2014. 100 с.
3. Корсікова, Н.М. Макроекономіка: навчальний посібник для ст-ів ВНЗ. Львів : Магнолія-2006, 2019. 240 с.
4. Кулішов, В.В. Макроекономіка: основи теорії і практикум: навчальний посібник. 3-е видання. Львів: Магнолія-2006, 2019. 254с.
5. Макроекономіка : базовий курс: навч. посіб. / [проф. І.Й. Малий, проф. І.Ф. Радіонова, доц. Т.Ф. Куценко, доц. Н.В. Федірко та ін.] К. : КНЕУ, 2016. 254 с.
6. Макроекономіка: Методичні поради та плани практичних занять для студентів економічного факультету / За ред. С.М. Панчишина та П.І. Островерха. Вид. 8-е, перероб. та доп. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 132 с.
7. Макроекономіка: навч. посібник / За ред.. Г. М. Пилипенко. 3-тє вид. перероб. і доп. Д.: Національний гірничий університет, 2009. 193 с.
8. Круш П. В. Макроекономіка та її регулювання: навч. Посіб. К.: Каравела, 2009. 424 с.
10. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: у 2-х кн.: Кн. 1: Вступ до аналітичної економії; Макроекономіка: підручник / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. 2-е видання. К. : Знання, 2013. 615 с.
11. Гронтковська Т. Е., Косік А. Ф. Макроекономіка: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 672 с

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України URL <https://www.rada.gov.ua/news/zak>.
2. Сайт Державної служби статистики України URL: <http://ukrstat.gov.ua/> .
3. Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
4. Сайт Національного банку України - www.bank.gov.ua.
5. Журнал «Економічний аналіз». URL: <http://econa.org.ua/index.php/econa>.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Анотація

Дисципліна «Економіка підприємства» **вивчає** процеси господарської діяльності підприємства як суб'єкта господарювання та первинної ланки національної економіки.

Основна **мета** дисципліни – формування теоретичних знань з основних розділів і тем економіки підприємства, розвиток навичок щодо організації та досягнення високої результативності господарювання підприємства як первинної господарської ланки економіки, формування у здобувачів здатності виконувати комплексні економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємств та організацій.

Завдання даної дисципліни - слугувати базою для накопичення майбутніми фахівцями знань, навичок та умінь з інших економічних дисциплін, формувати глибоке розуміння господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах сучасних підприємств.

Перелік тем дисципліни «Економіка підприємства»

№ п/п	Назва теми
1.	Теорії підприємств і основи підприємництва
2.	Види підприємств, їх організаційно-правові форми
3.	Зовнішнє середовище господарювання підприємства
4.	Структура та управління підприємством
5.	Ринок і продукція
6.	Планування діяльності підприємства
7.	Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці
8.	Капітал підприємства
9.	Інвестиційні ресурси
10.	Інноваційні процеси
11.	Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства
12.	Організація виробництва та забезпечення якості продукції
13.	Витрати на виробництво і реалізацію продукції
14.	Фінансово-економічні результати діяльності підприємства
15.	Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація
16.	Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства

Зміст за темами

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

Поняття підприємства. Головні напрямки діяльності підприємства. Установчі документи. Теорії і моделі підприємства. Законодавча база діяльності підприємств в Україні.

Поняття підприємництва. Передумови становлення і розвитку підприємництва. Форми підприємництва. Моделі підприємництва. Форми співпраці у підприємницькій діяльності. Господарський договір, його розділи. Адміністративно-господарські санкції. Суб'єкти, типи і види міжнародного бізнесу.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Критерії класифікації підприємств. Види підприємств за Господарським кодексом України (за формою власності, за способом утворення, за правовим статусом та формою господарювання). Поняття реорганізації підприємства. Класифікація підприємств за видами економічної діяльності та розміром.

Поділ підприємств за типом виробництва, глибиною виробництва, широтою асортименту продукції, просторово-структурними ознаками.

Поняття та види об'єднань підприємств. Кооперація та концентрація підприємств.

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємства

Поняття ринку. Функції ринкової системи. Поняття та складові інфраструктури ринку. Мікросередовище та макросередовище підприємства: поняття та складові.

Тема 4. Структура та управління підприємством

Виробнича, загальна та організаційна структура підприємства. Функції та методи управління. Поняття та типи організаційної структури управління. Особливості вибору організаційної структури управління підприємством.

Тема 5. Ринок і продукція

Види та методика визначення обсягу продукції підприємства. Валова, товарна, чиста, нормативно-чиста та реалізована продукція. Виробнича програма, номенклатура, асортимент підприємства. Поняття та види ціни продукції. Матеріально-технічне забезпечення підприємства. Поняття та мета маркетингу. Складові збутової політики підприємства. Маркетинговий комплекс підприємства.

Тема 6. Планування діяльності підприємства

Функції держави щодо регулювання економіки. Складові державної економічної політики. Засоби державного регулювання господарської діяльності. Поняття, об'єкти, суб'єкти прогнозування. Методи прогнозування: метод експертних оцінок, метод складання сценаріїв, метод екстраполяції трендів. Поняття та принципи планування господарської діяльності. Поняття, методи та принципи стратегічного планування. Функції бізнес-планування. Типовий зміст бізнес-плану.

Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Поняття персоналу підприємства. Промислово-виробничий і непромисловий персонал підприємства. Робітники, службовці, спеціалісти, керівники. Класифікація персоналу за стажем роботи: постійні, тимчасові, сезонні працівники. Показники стану і руху персоналу. Показники рівня використання робочої сили. Види фондів робочого часу робітників (календарний, номінальний, явочний, ефективний). Види трудових норм, методи нормування витрат праці (хронометраж, фотохронометраж). Методи визначення оптимальної чисельності працівників: метод коригування базової чисельності, метод визначення чисельності на основі трудомісткості виробничої програми, нормативний метод.

Поняття та показники продуктивності праці (виробіток та трудомісткість). Фактори продуктивності праці. Поняття, теорії, функції мотивації праці. Методи мотивації праці. Елементи мотиваційного механізму. Поняття, види та функції заробітної плати. Державне регулювання заробітної плати (мінімальна заробітна плата, тарифна сітка, тарифні ставки, схема посадових окладів). Форми організації оплати праці (відрядна, погодинна). Системи відрядної форми організації праці (відрядна, відрядно-преміальна, відрядно-прогресивна, непряма відрядна, акордна). Системи погодинної форми оплати праці (проста погодинна система, погодинно-преміальна, погодинно-преміальна з нормованими завданнями). Показники рівня фонду оплати праці, рентабельність фонду оплати праці.

Тема 8. Капітал підприємства

Суть капіталу підприємства, форми капіталу підприємства (промисловий, торговельний і позиковий капітал). Класифікація капіталу підприємства: постійний і змінний капітал, основний і оборотний капітал, власний і позичений капітал. Основні і оборотні фонди підприємства.

Амортизація основних засобів. Способи нарахування амортизаційних відрахувань (метод рівномірного (прямолінійний метод) нарахування, кумулятивний метод, виробничий метод).

Види оцінювання основних засобів: первісна вартість, відновна вартість, повна вартість, залишкова вартість, ліквідаційна вартість, середньорічна вартість). Показники стану і руху основних засобів (коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт придатності основних засобів, коефіцієнт вибуття основних засобів, коефіцієнт введення основних засобів). Види зносу основних засобів (фізичний знос, моральний знос, форми морального зносу).

Показники ефективності використання основних засобів: фондівіддача, фондомісткість, фондоозброєність, фондорентабельність, термін окупності капіталовкладень, інтегральний показник ефективності використання основних засобів. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів. Сутність нематеріальних ресурсів та нематеріальних активів.

Поняття, елементи, структура оборотних коштів. Показники ефективності використання оборотних коштів.

Тема 9. Інвестиційні ресурси

Поняття інвестицій. Об'єкти, суб'єкти інвестиційної діяльності. Класифікація інвестицій: реальні та фінансові, прямі та портфельні інвестиції. Поняття капіталовкладень, структура капітальних вкладень, об'єкти, суб'єкти та джерела капіталовкладень. Ефективність капіталовкладень. Термін окупності інвестицій. Чиста теперішня вартість.

Тема 10. Інноваційні процеси

Поняття та елементи інноваційних процесів. Науково-технічний прогрес. Форми НТП (еволюційна, революційна, науково-технічна революція). Напрями НТП. Результативність інноваційної діяльності підприємства. Грошовий потік інноваційного проекту. Форми внутрішньогосподарського ефекту інноваційних процесів (зміна продуктивності праці, зниження трудомісткості продукції, зниження собівартості продукції, зростання прибутку).

Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства

Поняття техніко-технологічної бази. Її технічна та технологічна складова. Показники технічного рівня виробництва. Поняття технології. Напрямки розвитку ТТБ.

Виробнича потужність підприємства. Види виробничої потужності. Її чинники. Фонд робочого часу обладнання (календарний, номінальний, плановий ефективний, дійсний ефективний).

Методи планування виробничої потужності підприємства. Оцінка використання виробничої потужності (коефіцієнт екстенсивного використання обладнання, коефіцієнт інтенсивного використання обладнання, коефіцієнт використання виробничої потужності).

Підтримання та розвиток ТТБ. Показники технічної оснащеності праці. Показники рівня прогресивності технологій. Показники технічного рівня устаткування. Показники рівня механізації та автоматизації виробництва.

Тема 12. Організація виробництва та забезпечення якості продукції

Поняття виробничого процесу. Класифікація виробничих процесів: основні, проміжні та обслуговуючі; дискретні та безперервні; ручні, автоматизовані та автоматичні. Виробничий цикл. Тривалість технологічних операцій. Типи виробництва (одиничне, серійне, масове, дослідно-експериментальне). Методи організації виробництва (непотоковий та потоковий). Концентрація виробництва. Критерії ефективності концентрації. Рівень концентрації, її показники. Комбінування виробництва. Показники рівня комбінування виробництва.

Спеціалізація виробництва. Види спеціалізації. Спеціалізація промисловості. Спеціалізація підприємства. Спеціалізація всередині підприємства. Показники рівня спеціалізації підприємства. Кооперування виробництва. Форми кооперування. Показники рівня кооперування.

Елементи виробничої та соціальної інфраструктури підприємства.

Тема 13. Витрати на виробництво і реалізацію продукції

Поняття витрат. Собівартість продукції (витрати основної операційної діяльності підприємства). Витрати іншої операційної діяльності. Витрати не операційної діяльності. Витрати надзвичайної діяльності.

Елементи витрат. Класифікація витрат, що входять до собівартості продукції, за калькуляційними статтями. Цехова, виробнича та повна собівартість продукції. Калькулювання собівартості.

Сутність та функції ціни. Класифікація цін. Структура ринкових договірних цін. Оптово-відпускна ціна. Методи ціноутворення.

Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Фінансові результати як економічна категорія. Джерела та види доходів підприємства. Прибуток як економічна категорія, його функції та класифікація. Рентабельність інвестованих ресурсів, рентабельність продукції, рентабельність продажу, загальна рентабельність підприємства.

Методи та системи аналізу фінансових результатів діяльності підприємств. Планування доходів підприємств. Етапи планування розподілу прибутку. Фінансовий стан підприємства та його показники (показники платоспроможності, показники фінансової стійкості, показники ділової активності).

Ефективність як економічний показник. Класифікація видів ефективності виробництва. Система показників економічної ефективності. Резерви росту ефективності та досягнення високої конкурентоспроможності.

Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

Зовнішні та внутрішні чинники діяльності підприємств. Організаційні зміни на підприємствах. Еволюційна та революційна модель змін. Поняття реінжинірингу. Поняття бізнес-процесу. Структурний та кадровий підходи до організаційного розвитку.

Нові типи підприємств: мережеподібні, оболонкові, віртуальні, вертикальні, горизонтальні, едохократичні, партисипативні, гнучкі.

Трансформація, реструктуризація та реорганізація підприємства. Класифікація трансформацій підприємства за напрямками та видами, за цілями здійснення, за стратегічною спрямованістю. Санація як форма реструктуризації підприємства.

Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства

Поняття економічної безпеки підприємства. Цілі економічної безпеки. Об'єкти виміру економічної безпеки. Техніко-технологічна, продуктова, інтелектуально-кадрова, політико-правова, інформаційна, фінансова, екологічна, силова, соціальна складові економічної безпеки підприємства. Схема організації економічної безпеки.

Антикризова діяльність. Індикатори та фактори кризових явищ. Стратегічна криза, криза прибутковості та криза ліквідності. Фази кризи.

Список рекомендованої літератури

1. Економіка підприємства: магістерський курс: навч. посіб. / [А. І. Яковлев та ін.]; за ред. А. І. Яковлева, Л. С. Ларки ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : НТУ "ХПІ", 2019. 511 с.
2. Павленко О. П., Розмарина А. Л. Підприємство: економіка і фінанси: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти за спец. "Менеджмент", "Публічне управління та адміністрування" /; Одес. держ. екол. ун-т, [Co-funded by the Erasmus + Programme of the European Union, Erasmus +Intense]. Одеса : ТЕС, 2019. 212 с.
3. Розвиток бізнесу: стратегія, проектування, організація та діяльність фірми (тестові завдання) : навч. посіб. / [З. М. Залога та ін.] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Екон. ф-т, Каф. економіки підприємства. Львів : Растр - 7, 2018. 284 с.
4. Економіка підприємства: навчальний посібник / О. М.Бандурка, Є. В. Ковальов, М. А.Садиков, О. С. Маковоз; за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків: ХНУВС. 2017. 192 с.
5. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. Б. Юрченко, Р. С. Кравчук, І. Б. Запужляк, І. І. Василик. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. 377 с.
6. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. М. Яркіна. Вид. 2-ге перероб. і доп. К. : Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.
7. Економіка підприємства: Навч. посібник / уклад. Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик. Київ: НаУКМА, 2018. 343 с.
8. Douglas Bernheim, B. And Antonio Rangel. «behavioural public economics». The New Palgrave Dictionary of Economics. Second Edition. Eds. Steven N. Durlauf and Lawrence E. Blume. Palgrave Macmillan, 2018.
9. Господарський кодекс України № 436-IV в редакції від 16.08.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
10. Study material foundation programme business economics, paper 3. Laser Typesetting by AArushi Graphics, Prashant Vihar, New Delhi, and Printed at IPP/March 2016. URL: [https://www.icsi.edu/media/website/Business%20Economics%20\(FndProg\).pdf](https://www.icsi.edu/media/website/Business%20Economics%20(FndProg).pdf).
11. Ewan McGaughey, Principles of Enterprise Law The Economic Constitution and Human Rights. King's College London. Published 2022 URL: <https://www.book2look.com/book/9781316517642>.
12. Small and Medium Enterprises: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications (4 Volumes)/ [Information Resources Management Association](https://www.igi-global.com/book/small-medium-enterprises/72348). URL: <https://www.igi-global.com/book/small-medium-enterprises/72348>

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України URL <https://www.rada.gov.ua/news/zak>.
2. Сайт Державної служби статистики України URL: <http://ukrstat.gov.ua/>.
3. Сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL : <https://mof.gov.ua/uk>.
6. Міністерства зайнятості та соціальної політики URL :

<http://www.mlsp.gov.ua>.

7. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>.

8. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка АПК». URL: <http://eapk.org.ua/>.

9. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Анотація

Дисципліна «Міжнародна економіка» **вивчає** сутність, структуру, механізм функціонування та класифікацію суб'єктів міжнародної економічної взаємодії.

Метою викладання дисципліни є формування теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі міжнародної економіки, форм, методів та механізмів реалізації міжнародних економічних відносин.

Завданням дисципліни є навчити майбутніх фахівців механізму регулювання міжнародної економічної діяльності, інструментам дослідження закордонних ринків з метою їх вибору, способам виходу на зовнішні ринки, особливостям міжнародної товарної та цінової політики, засвоїти основні методичні засади міжнародної контрактної діяльності, міжнародних розрахунків, специфіки валютного, митного та податкового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Перелік тем дисципліни «Міжнародна економіка»

№ п/п	Назва теми
1.	Загальнометодологічні підходи до аналізу в міжнародній економіці.
2.	Міжнародна економічна система.
3.	Міжнародна економічна діяльність
4.	Міжнародна міграція робочої сили
5.	Міжнародна передача технологій
6.	Міжнародна торгівля товарами та послугами
7.	Світовий ринок товарів та послуг
8.	Світова валютна система
9.	Міжнародні розрахунки і платіжний баланс
10.	Міжнародний кредит
11.	Вплив сировинних ресурсів на міжнародну економічну діяльність
12.	Макроекономічна політика у відкритій системі міжнародної економіки

Зміст за темами

Тема 1 Загальнометодологічні підходи до аналізу в міжнародній економіці.

В цій темі присвячений вивченню наукових методів і технік, які застосовуються для дослідження міжнародних економічних явищ та відносин. Тема містить огляд, порівняння та критику різних загальнометодологічних підходів, таких як класичний, неоліберальний, неомарксистський, неореалістичний, неоінституціональний, неокейнсіанський та неошумпетерівський. Він також демонструє приклади застосування цих підходів на практиці з використанням емпіричних даних.

Тема 2 Міжнародна економічна система.

Ця тема присвячена проблемі вивчення міжнародної економічної системи (МЕС), яка є сукупністю елементів світової економіки з їх взаємодією та інтеграцією. Тема містить огляд, характеристики та аналіз основних структурних складових МЕС, таких як міжнародна торгівля, міжнародні рухи капіталу, міжнародна економічна інтеграція, міжнародні економічні організації та інститути.

Тема 3 Міжнародна економічна діяльність

В темі розглядає особливості міжнародної економічної діяльності України, її переваги, проблеми та перспективи в умовах глобалізації та регіоналізації світової економіки

Тема 4 Міжнародна міграція робочої сили

Світ наприкінці другого тисячоліття перетворився на глобальну економічну систему, в якій важливу роль відіграє міжнародний ринок праці. Цей ринок є об'єднаним елементом, який включає понад 1,3 мільярда працездатних людей з усього світу. Він вимагає створення регулятивних та координаційних механізмів для узгодження попиту і пропозиції робочої сили, їх розподілу між країнами та ефективного використання. Міжнародний ринок праці сприяє обміну знаннями, інформацією та досвідом між націями.

Тема 5 Міжнародна передача технологій

Тема охоплює механізми та процеси передачі технологій між країнами, регіонами та ланками світового господарства. В цій темі визначено, як розвиток технологій впливає на ефективність використання робочої сили, створює можливості для обміну знаннями та досвідом між різними національними спільнотами, що сприяє загальному розвитку глобальної економіки.

Тема 6 Міжнародна торгівля товарами та послугами

Тема присвячена вирішенні питань: що таке міжнародна торгівля, які її види, показники, тенденції та роль у світовій економіці; які теорії та політики пояснюють міжнародну торгівлю, які її переваги та недоліки, які фактори впливають на неї; як держави регулюють міжнародну торгівлю, які інструменти та організації використовують, які проблеми та виклики виникають.

Тема 7 Світовий ринок товарів та послуг

Тема присвячена вирішенні питанням: що таке світовий ринок, які його сутність, структура, показники та роль у міжнародній економіці; які теорії та політики пояснюють міжнародну торгівлю, які її переваги та недоліки, які фактори впливають на неї; як держави та міжнародні організації регулюють міжнародну торгівлю, які інструменти та форми використовують, які проблеми та виклики виникають.

Тема 8 Світова валютна система

Тема присвячена вирішенні питанням: структури сучасної світової валютної системи; поняття валюти та її класифікація, валютний курс; міжнародній валютній ліквідності.

Тема 9 Міжнародні розрахунки і платіжний баланс

Тема присвячена вирішенні питанням: сутності та основним формам міжнародних розрахунків; платіжному балансу країни; державному регулюванню платіжного балансу.

Тема 10 Міжнародний кредит

Тема присвячена вирішенні питанням: міжнародного кредиту та його ролі в міжнародних економічних відносинах; формам і видам міжнародного кредиту; світовому фінансовому ринку; міжнародним валютно-фінансовим організаціям

Тема 11 Вплив сировинних ресурсів на міжнародну економічну діяльність

Тема присвячена вирішенні питанням: основним ознакам глобалізації, класифікації ресурсів; значенню сировинних ресурсів у розвитку міжнародних економічних відносин; природним ресурсам і міжнародним ринкам; сировинним ресурсам у світовій торгівлі.

Тема 12 Макроекономічна політика у відкритій системі міжнародної економіки

Тема присвячена вирішенні питанням: макроекономічній політиці у відкритій економіці; макроекономічній рівновазі при фіксованому й плаваючому валютних курсах; використанню моделі IS-LM-BP для аналізу наслідків зовнішніх шоків у відкритій економіці.

Список рекомендованої літератури

1. Архієреєв С.І., Волоснікова Н.М., Климова С.О. Міжнародна економіка і міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / за ред. проф. Архієреєва С.І., Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 234с.
2. Кібік О. М. Міжнародна економіка : навчально-методичний посібник / О. М. Кібік, К. С. Нестерова, Ю. В. Хаймінова. Одеса : НУ "ОЮА", 2020. 85 с.
3. Міжнародна економіка: підруч. / С.О. Гуткевич, М.Д. Корінько, Ю.М. Сафонов. 3-е вид., перероблене та доповнене. Вид-во «Діса Плюс», 2021. 428 с.

4. Світове господарство і міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / С. В. Бестужева, В. О. Козуб, Н. В. Проскурніна, В. А. Вовк, Ю. Б. Доброскок. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 166 с.
5. Бандура О.В. Циклічність як форма поєднання стабільності та нестабільності в економічному розвитку. *Економіка і прогнозування*. № 4. 2019. С. 7-23.
6. Зінчук Т. О. Сучасна парадигма Спільної аграрної політики ЄС як протидія глобальним викликам та фактам дезінтеграції. *Економіка АПК*. № 10. 2017. С. 78-85.
7. Кістерський Л.Л., Романенко О.А., Липова Т.В. Незбагненні шляхи Європи. *Економіка України*. № 1.2020. С. 82-94.
8. Койбічук В.В., Безбах Т.І. Дослідження характеру та значимості впливу факторів ринку праці на інвестиційну привабливість країни. *Економіка і прогнозування*. №. 2. 2020. С. 80- 96.
9. Івашина С. Ю, Івашина О. Ф. Інституціональна економіка : навчальний посібник / С. Ю. Івашина, О. Ф. Івашина. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2018. 132 с.
10. Інституціональна модель інноваційної економіки : колективна монографія / за редакцією В.І. Ляшенка, О.В. Прокопенко, В.А. Омеляненка ; Національна академія наук України, Інститут економіки промисловості. - Київ : Інститут економіки промисловості НАН України, 2019. - 325 с
11. Лабурцева, О. І. Управління витратами підприємства в контексті мінімізації рівня транзакційних витрат. *Економічний простір*, № 150, С. 61-65. URL: <https://doi.org/10.32782/22246282/150-11/>
12. Макалюк І. В., Круш П. В. Управління транзакційними витратами промислових підприємств: методологія і практика : монографія. Київ : Видавничий дім "Кондор", 2019. 300 с.
13. Нейман фон Дж., Моргенштерн О. Теория игр и экономическое поведение. М.: Наука, 1970.
14. Olga Sukhorukova, Zoya Grygorova, Alla Kvasko, Maksym Siryk, Yevgeniy Bobrov. Principles and Components of Combining Investment Activities with Strategic Management of a Company. *Academy of Strategic Management Journal*. Issue 3, Volume 20, 2021 <https://www.abacademies.org/articles/principles-and-components-of-combining-investmentactivities-with-strategic-management-of-a-company-10857.html>

Інформаційні ресурси

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Зміни до програми «Доступні кредити 5-7-9%»: підтримка посівної кампанії та активація підприємництва [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/zmini-do-programi-dostupni-krediti-5-7-9-pidtrimka-posivnoyi-kampaniyi-ta-aktivaciya-pidpriyemnictva28032022>
3. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: zakon.rada.gov.ua/go/436-15
4. Офіційний портал Міністерства цифрової трансформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://thedigital.gov.ua/>
5. Офіційний портал Міністерства соціальної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/>

6. Офіційний портал Міністерства економіки[Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
8. Офіційний портал Національний банк України[Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: <http://www.bank.gov.ua>
9. Офіційний портал Світовий банк [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: <http://www.worldbank.org>.
10. Офіційний портал Міжнародний Валютний Фонд [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: www.imf.org
11. Офіційний портал Міжнародний Валютний Фонд [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: www.imf.org
12. Офіційний портал Конференція ООН з торгівлі та розвитку [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: www.unctad.org
13. Офіційний портал Світова організація торгівлі [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: www.wto.org
14. Офіційний портал Міжнародний банк з реконструкції та розвитку [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: www.worldbank.org
15. Офіційний портал Міжнародна фінансова корпорація [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: www.ifc.org
16. Офіційний портал Багатостороння агенція з гарантій інвестицій [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: www.miga.org
17. Офіційний портал Міжнародна організація праці [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: www.ilo.org
18. Офіційний портал ООН [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: www.un.org

КРИТЕРІЇ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ ВСТУПНИКА

Оцінювання знань вступників фахового вступного випробування здійснюється за шкалою від 100 до 200 балів. Прохідний бал становить – 100. Блок А складається з одновибіркових тестових завдань з дисциплін «Мікроекономіка» і «Макроекономіка», «Економіка підприємства», «Міжнародна економіка». Блок Б включає тестові завдання з дисципліни «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Економіка підприємства». Блок В – задачі з кожної дисципліни, які винесені на фахове вступне випробування.

Рівень знань	Кількість вірних відповідей	Рейтингові бали
Блок А «Дисципліни загальнотеоретичної підготовки» - одновибіркові тести (3 бали за 1 вірну відповідь, мах=60 балів)	1.	3
	2.	6
	3.	9
	4.	12
	5.	15
	6.	18
	7.	21
	8.	24
	9.	27
	10.	30
	11.	33
	12.	36
	13.	39
	14.	42
	15.	45
	16.	48
	17.	51
	18.	54
	19.	57
	20.	60
Блок Б «Дисципліни циклу фахової підготовки» - тести і завдання на відповідність (5 балів за 1 вірну відповідь, мах=100 балів)	21.	65
	22.	70
	23.	75
	24.	80
	25.	85
	26.	90
	27.	95
	28.	100
	29.	105
	30.	110
	31.	115
	32.	120
	33.	125
	34.	130
	35.	135
	36.	140
	37.	145
	38.	150
	39.	155
	40.	160
Блок В «Дисципліни циклу загальнотеоретичної і фахової підготовки» - задачі (8 балів за 1 вірну відповідь, мах=40 балів)	41.	168
	42.	176
	43.	184
	44.	192
	45.	200